

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та
національної безпеки

Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КОЛЕСНІК КАТЕРИНА ІВАНІВНА

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 355.41.61

(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

К. І. КОЛЕСНІК

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:

СИМОНЕНКО Леся Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2022

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **Колеснік Катерини Іванівни**

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № ____ від «____» січня 2022 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Якобчук В.П.
(прізвище ,ім'я, по батькові)

« ____ » січня 2022 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Колеснік Катерина Іванівна** захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Пугачова Н.С.
(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Колеснік К. І. Державна політика речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування. – Поліський національний університет, Житомир, 2022.

В роботі висвітлено принципи та напрямки формування державної політики у сфері речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

В рамках роботи проведено систематизацію основних теоретичних засад державної політики у військовій галузі, визначено її сутність в цілому та окремо за напрямком матеріального забезпечення військ (сил). З'ясовано інваріантність можливих напрямків розвитку системи речового забезпечення, як складової матеріального забезпечення.

Разом з цим, в роботі проведено аналіз управління речовим забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України. В його рамках, проведено дослідження загальних положень своєчасного і якісного забезпечення особового складу військ (сил) речовим майном, діючих норм забезпечення та порядку їх застосування, а також здійснено об'єктивну оцінку ефективності системи речового забезпечення в загальному.

За результатами проведених досліджень, в роботі наведено пропозиції з зазначенням можливих варіантів рішень щодо удосконалення процесів системи речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

Ключові слова: державна політика, Міністерство оборони України, Збройні Сили України, матеріальне забезпечення військ, тилове забезпечення, речове забезпечення, система та процеси речового забезпечення.

SUMMARY

Kolesnik KI. The State policy in material support of servicemen of the Armed Forces of Ukraine. - Qualification work by rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 281 – Public Administration. - Polissya National University, Zhytomyr, 2022.

The Qualification work highlights the principles and directions of formation the State policy in the field of material support of servicemen of the Armed Forces of Ukraine.

This work contains the systematization of the basic theoretical bases the State policy in the military sphere, defined its essence as a whole and separately in the direction of material support of troops (forces). The work also clarified the invariance of possible directions of development of the material support system as a component of material support.

At the same time, the analysis of material management of servicemen of the Armed Forces of Ukraine is carried out in the work. Within its framework studied of the general provisions of timely and high-quality provision of troops (forces) with material property, current standards of provision and the procedure for their application, as well as an objective assessment of the effectiveness of the material support system.

According to the results of the research, this work presents proposals indicating possible solutions to improve the processes of material support of servicemen of the Armed Forces of Ukraine.

Key words: state policy, Ministry of Defense of Ukraine, Armed Forces of Ukraine, material support of troops, logistics, material support, system and processes of material support.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ПОЛІТИКИ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ РЕЧОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	177
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ ДОСВІДУ ІНШИХ КРАЇН	27
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	43

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ швидко змінюється. Він стає більш складним і динамічним, з'являються нові можливості для розвитку кожної країни, а також виклики та загрози для їх національної безпеки, одним із суб'єктів забезпечення якої є законні збройні формування.

На сьогоднішній день тенденції розвитку форм та способів ведення збройної боротьби висувають свої вимоги як до теорії, так і до практики організації оперативно-службової діяльності та побудови систем функціонування підрозділів, військових частин та з'єднань Збройних Сил України, в тому числі служб тилу, зокрема речового забезпечення.

Практика ведення бойових дій на Сході України та різного роду операцій з урегулювання кризових ситуацій продемонструвала необхідність приділення окремої уваги підготовці системи тилового забезпечення силового блоку країни. Своєчасне та повне матеріальне забезпечення військ – важливий фактор, від якого безпосередньо залежить бойова готовність і спроможність вести бойові дії, що, в свою чергу, обумовлює актуальність теми роботи.

Система речового забезпечення є одним з основних видів тилового забезпечення і полягає у своєчасному і повному забезпеченні речовим майном за встановленою номенклатурою і нормами, а також організації лазнево-прального обслуговування військ (сил) з метою підтримання постійної бойової готовності військових частин, створення необхідних побутових умов для особового складу і збереження його здоров'я.

Мета роботи полягає в дослідженні ролі речового забезпечення, як головного аспекту забезпечення мотивації військовослужбовців, проведенні аналізу та наданні пропозицій, щодо покращення системи речового забезпечення в сучасних умовах ведення бойових дій на Сході країни та наявного соціально-економічного і політичного стану в державі.

Одним із основних видів матеріальних засобів є речове майно, а забезпечення військ ним покладено на речову службу. Характерна особливість

тилового забезпечення полягає в постійному та безперервному задоволенні потреб військ (сил), в тому числі під час підготовки і в ході бою, при пересуванні військ і розміщенні їх на місцевості, а також в інших умовах бойової та повсякденної діяльності.

Існуючий стан системи речового забезпечення вимагає проведення невідкладних заходів щодо її вдосконалення та приведення у відповідність до сучасних вимог, характеру економічного розвитку Збройних Сил і держави. Відсутність науково-методологічної основи її вдосконалення на сучасному етапі призводить до суперечності в задоволенні потреб Збройних Сил наявними силами і засобами в існуючих умовах.

У сучасних умовах до речового забезпечення висуваються принципово нові тактико-технічні вимоги. Так, сьогодення диктує нові правила в розробці польового обмундирування, що полягають в захисті особового складу від вражаючих чинників сучасної зброї, а не тільки від несприятливих погодних умов.

Сучасний комплект бойового одягу та спорядження, як складова комплексу бойового екіпірування, залишається однією з найважливіших складових індивідуального оснащення військовослужбовців і безпосередньо впливає на рівень боєздатності та зменшення числа втрат серед особового складу під час виконання бойових задач.

Зауважимо, що кожен окремий існуючий вид та рід військ потребує свого спеціалізованого одягу. Як наслідок, вказане обумовлює зв'язок між обсягами постачання і якісної зміни потреб Збройних Сил у речовому майні та реформуванням і подальшого розвитку Збройних Сил в цілому. Якість забезпечення військ речовим майном безпосередньо впливає на стан бойової готовності частин і підрозділів та на хід бойових дій.

Вищезазначене в загальному підвищує значення речового забезпечення військ, разом з цим дещо ускладнює роботу речової служби і пред'являє їй нові актуальні з часом вимоги. Основні завдання речового забезпечення є

своєчасне, безперервне та повне забезпечення військ сучасним речовим майном згідно встановлених норм.

Зовнішній вигляд військовослужбовців це свого роду візитна картка держави, той атрибут, який відрізняє військовослужбовця від цивільної особи.

Мета і завдання дослідження. Головною метою кваліфікаційної роботи є розробка пропозицій щодо вдосконалення процесів матеріального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, створення сприятливих умов для вирішення питань розвитку служб забезпечення, а саме, речового забезпечення.

Досягнення мети основних складових матеріального забезпечення у військовій сфері реалізується за допомогою вирішення основного завдання та організації речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, а також мобілізованих, резервістів, військовозобов'язаних і студентів цивільних вишів, котрі направляються на військові навчальні збори.

Пріоритетним завданням речового забезпечення є своєчасне забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України спеціалізованим одягом, спорядженням та обмундируванням, натільною і теплою білизнами, головним убором, взуттям. Разом з цим, до основних завдань речової служби також відноситься забезпечення особового складу військ (сил) предметами індивідуального захисту, нагрудними і нарукавними знаками, санітарним та господарським майном, спортивним інвентарем та ін.

Основними принципами речового забезпечення Збройних Сил є:

- відповідність системи речового забезпечення військ (сил) можливостям економіки держави та загальному стану військ;
- відповідальність вищестоящих органів управління за повноту і своєчасність речового забезпечення військ;
- постійна готовність, плановість та економічність системи речового забезпечення, як в мирний, так і воєнний час чи в особливий період.

Об'єкт дослідження – процес управління речовим забезпеченням.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні та прикладні основи порядку забезпечення речовим майном військовослужбовців Збройних Сил України.

Методи дослідження – синтез теоретичних та емпіричних наукових методів, використовуючи практичні дослідження та спостереження.

Наукова новизна одержаних результатів – формування практичних пропозицій щодо реформування та підвищення стійкості процесів речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи – на базі речової служби окремого батальйону забезпечення ДШВ. Основний доробок даного дослідження висвітлено у матеріалах трьох науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Основний зміст наукової роботи викладено на 42 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

СУТНІСТЬ ПОЛІТИКИ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Державна політика у сфері національної безпеки та оборони першочергово спрямована на забезпечення зовнішньополітичної, економічної, воєнної, інформаційної та екологічної безпеки країни. Її правова основа визначається Конституцією та Законами України, міжнародними договорами, що погоджені Верховною Радою України, як обов'язкові до виконання.

Принципи державної політики у сферах національної безпеки та оборони спрямовані на захист життя та гідності кожного окремого громадянина, його конституційних прав і свобод, суспільства, зокрема його демократичних цінностей, та Держави, шляхом забезпечення конституційного ладу, її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

Всього визначено дев'ять сфер національної безпеки та оборони України. До їх числа входять сфера державної безпеки, воєнна сфера та сфера безпеки державного кордону, зовнішньополітична, внутрішньополітична, економічна, соціальна, гуманітарна, науково-технологічна, екологічна та інформаційна сфери. В даній кваліфікаційній роботі розглянемо військову сферу національної безпеки та оборони України.

В системі ЦОВВ Міністерство оборони України є головним органом, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у сферах оборони, воєнній сфері та у військовому будівництві. ЗСУ перебувають у підпорядкуванні МОУ.

Як визначає Закон України «Про Збройні Сили України», «Збройні Сили України - це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності» [1]. Збройними Силами забезпечується стримування та відсіч збройної агресії проти України, охорона повітряного простору країни та підводного простору у межах територіального моря

України. Окрім цього, Збройні Сили, у випадках визначених законом, можуть приймати участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом. Підпорядковуються Збройні Сили Головнокомандувачу Збройних Сил України, а їх функції, чисельний склад та правові засади організації діяльності, керівництва та управління визначаються відповідними Законами.

Забезпечення воєнної безпеки України ґрунтується на принципах підготовки та всебічного забезпечення Збройних Сил України. Одним із основних складових забезпечення воєнної безпеки є: всебічне забезпечення Збройних Сил України, інших військових формувань фінансовими, людськими і матеріальними ресурсами, у тому числі підготовленими кадрами, сучасним озброєнням і військовою технікою, продовольством та речовим майном.

Разом з цим, реалізація Державної цільової програми реформування та розвитку Збройних Сил України, Концепції розвитку сектору безпеки та оборони України та реалізації положень Закону [3] викликає необхідність принципового удосконалення системи всебічного забезпечення у секторі безпеки й оборони загалом та, зокрема, у військовій сфері. При цьому, пріоритетом матеріально-технічного забезпечення необхідно визначити оснащення особового складу сучасними комплектами бойового спорядження у складі польового обмундирування та засобів індивідуального захисту рівня кращих зразків армій інших країн.

Речове забезпечення є одним із видів матеріального забезпечення Збройних Сил і включає в себе комплекс заходів щодо визначення потреби в майні і технічних засобах речової служби. Сутність речового забезпечення полягає в організації і здійсненні своєчасного і повного задоволення речовим майном особового складу частин та підрозділів Збройних Сил і є важливим фактором, від якого залежить ступінь їх бойової готовності і боєздатності, хід і результат бою, операції та війни в цілому.

Пріоритетним завданням речового забезпечення є своєчасне забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України спеціалізованим

одягом, спорядженням та обмундируванням, натільною і теплою білизнами, головним убором, взуттям. Разом з цим, до основних завдань речової служби також відноситься забезпечення особового складу військ (сил) предметами індивідуального захисту, нагрудними і нарукавними знаками, санітарним та господарським майном, спортивним інвентарем та ін.

При цьому, основними принципами речового забезпечення Збройних Сил є: – відповідність системи речового забезпечення військ (сил) можливостям економіки держави та загальному стану військ; – відповідальність вищих органів управління за повноту і своєчасність речового забезпечення військ; – постійна готовність, плановість та економічність системи речового забезпечення, як в мирний, так і воєнний час чи в особливий період.

З точки зору понятійного апарату, система речового забезпечення – це сукупність органів управління речовим забезпеченням, об'єднаних центрів забезпечення, баз і складів з запасами речового майна, засобів автоматизації процесами забезпечення та обліку, що здійснюють свою діяльність відповідно діючої нормативно-правової бази в межах чинного законодавства.

Вирішальний вплив на речове забезпечення частин та підрозділів мають умови їх забезпечення, які не є постійними [7-11]. З розвитком засобів і способів збройної боротьби, зростає обсяг завдань з речового забезпечення частин та підрозділів і значно ускладнюються умови їх вирішення.

Вивчення заходів, що проводяться для вирішення завдань речового забезпечення військових частин, дозволяє визначити умови та фактори, що впливають на речове забезпечення військових частин Збройних Сил України. В свою чергу, останні умовно можливо поділити на дві групи: зовнішні (*політичні й економічні*) і внутрішні (*діяльність Збройних Сил*).

До політичних умов і факторів слід віднести:

- діяльність гілок влади;
- роль і місце Збройних Сил України у воєнній безпеці держави;
- політичні засади діяльності та застосування Збройних Сил України.

До економічних умов і факторів слід віднести:

- стан і можливості національної економіки;
- виробничі можливості державних підприємств для забезпечення Міністерства оборони України всіма необхідними видами матеріальних та технічних засобів;
- стан фінансування потреб Збройних Сил України;
- стан транспортної системи держави та транспортних комунікацій;
- стан і можливості військово-промислового комплексу;
- наявність конкурентоспроможного та розвинутого ринку для надання робіт і послуг;
- характер господарювання;
- оперативне облаштування території країни у тиловому відношенні;
- існуюча нормативно-правова база з питань організації речового забезпечення військ;
- встановлення Кабінетом Міністрів України порядку речового забезпечення Збройних Сил України [36].

Враховуючи те, що національна економіка є основною базою речового забезпечення Збройних Сил України, від її стану та можливостей значною мірою залежать питання організації речового забезпечення військових частин, повнота, якість, своєчасність виконання завдань та підтримання системи речового забезпечення на належному рівні для забезпечення готовності військ [17].

До внутрішніх умов і факторів слід віднести:

- управління процесом забезпечення, розмежування повноважень між структурними підрозділами Міністерства оборони, Генерального штабу Збройних Сил та їх видів щодо організації і здійснення речового забезпечення військ;
- наявність концепції (*програм*) розвитку системи речового забезпечення, та послідовність і своєчасність її реалізації, як фактор дійсного розвитку натомість постійних змін, пошуків шляхів, експериментів тощо;

- пристосування системи забезпечення до ринкових засад національної економіки;
- повнота і своєчасність фінансування потреб у речовому забезпеченні військ;
- планування бойової діяльності військ, як застава безперебійності і ритмічності речового забезпечення;
- вірність визначення потреби у матеріальних засобах для забезпечення виконання поставлених завдань та життєдіяльності;
- стан речового забезпечення, його розвиток і удосконалення в єдиному комплексі структур Збройних Сил України;
- накопичення і постійне підтримання встановлених норм запасів;
- ешелонування запасів і матеріальних засобів;
- утримання та постійний розвиток військової інфраструктури речового забезпечення;
- організаційно-штатна структура органів управління, центрів забезпечення;
- економічність, як чинник здатності виконувати завдання з мінімальними витратами;
- рівень фахової підготовки особового складу задіяного до речового забезпечення;
- стан об'єктів інфраструктури речового забезпечення військ;
- ступінь оснащення військ сучасними технічними засобами речової служби;
- стан автоматизації процесів забезпечення, обліку та звітності в системі речового забезпечення Збройних Сил України.

Варто зауважити, що безпосередньо на організацію речового забезпечення військ також впливають й природно-кліматичні, геофізичні, часові умови та фактори.

Таким чином, організація речового забезпечення частин та підрозділів Збройних Сил України залежить, головним чином, від прийнятої системи

забезпечення, завдань, що вони виконують, матеріальних потреб та джерел їх задоволення.

На сьогоднішній день значення речового забезпечення істотно зросло. Водночас, все частіше при розгляді проблематики його вдосконалення розглядаються питання застосування сучасних управлінських технологій для підвищення ефективності системи речового забезпечення військовослужбовців, що ефективно використовуються в цивільній сфері.

З метою встановлення якісно нового рівня в задоволенні потреб військовослужбовців, незважаючи на труднощі з фінансуванням, необхідно розробити нові принципи речового забезпечення Збройних Сил у мирний і воєнний час, визначити напрямки вдосконалення організаційно-штатної структури органів військового управління і організації речової служби [11].

Основними напрямками розвитку системи речового забезпечення Збройних Сил на сучасному етапі треба вважати:

- реформування органів управління усіх рівнів з технічним оснащенням, взаємовідносинами та принципами роботи *(забезпечення високого рівня готовності органів управління службою, вдосконалення професійної підготовки військовослужбовців і працівників Збройних Сил України)*;
- впровадження ефективних форм і способів логістизації процесів речового забезпечення військ;
- централізація управління процесами забезпечення, виключення дублювання функцій і завдань;
- реорганізація та розвиток інфраструктури;
- автоматизація процесів речового забезпечення військ;
- удосконалення порядку виконання заходів з речового забезпечення частин та підрозділів у мирний та на воєнний час;
- відновлення непорушних запасів матеріально-технічних засобів по речовій службі [11].

При цьому, слід враховувати той факт, що формування стратегії розвитку системи речового забезпечення не може здійснюватися самостійно і

ізолювано. У будь-якому випадку розвиток цієї системи буде нерозривно пов'язане з загальними тенденціями розвитку логістики в Україні.

Отже, принцип постійного розвитку всієї системи речового забезпечення має об'єктивну закономірність. Мати сучасну армію без належного речового забезпечення є неприпустимим та й неможливим. Сучасний солдат, навіть оснащений ефективною зброєю і технікою, не виконає поставлених перед ним завдань без належної екіпіровки і організованого постачання. Речове забезпечення військовослужбовців в сучасних умовах відіграє важливу роль. Це підтверджується змістом напрямків розвитку речової служби Збройних Сил, пошуком нових шляхів і способів вирішення існуючих проблем і протиріч [35].

Таким чином, проаналізувавши вищенаведені умови та фактори, що впливають на речове забезпечення Збройних Сил, слід зробити висновок, що ефективність виконання поставлених завдань залежить від створення оптимальної гнучкої системи речового забезпечення, яка не зазнавала б суттєвих змін при переході з мирного на воєнний час і була б наближена до існуючих систем у збройних силах провідних країн світу, удосконалення матеріалів, предметів і техніки речової служби, поліпшення організаційно-штатної структури органів управління й центрів забезпечення з визначенням чітких завдань в організації речового забезпечення, удосконалення методів планування і управління речовою службою.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ РЕЧОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Головним органом управління речовою службою Збройних Сил України є Центральне управління речового забезпечення, що здійснює керівництво усіма органами речової служби.

Існуюча система речового забезпечення, де-факто, не повністю враховує структурну перебудову системи Збройних Сил України та можливості економіки держави. Вона потребує подальшого удосконалення і відповідний обсяг коштів на його здійснення. Актуальність питання речового забезпечення Збройних Сил України полягає у переосмисленні її значення.

Проведення антитерористичної операції (*далі – АТО*) та операції Об'єднаних сил (*далі – ООС*) на сході України дозволило перевірити реальний стан системи речового забезпечення та на практиці дослідити роботу всіх її складових, оцінити спроможність системи виконувати покладені на них функції та завдання [37].

Так, в ході проведення АТО та ООС основними проблемними питаннями речового забезпечення виявлено:

1. Відсутність балансу повноважень та відповідальності органів управління за результат виконання процесів речового забезпечення.

Зазначена проблема розглядалась в основному в програмі реформування системи тилового забезпечення Збройних Сил України. В результаті проведених заходів реформування, на сучасному етапі сумісна робота структурних підрозділів Міністерства оборони України (*Департаменту державних закупівель та постачання матеріальних ресурсів, Головного управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення*) і Генерального штабу Збройних Сил України (*Центральне управління речового забезпечення Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України*) свідчить про дублювання функцій та відсутність чіткої вертикалі в організації управлінні

речовим забезпеченням Збройних Сил.

Крім того, забезпечення Збройних Сил здійснюється за схемою Центральне управління речового забезпечення – об'єднаний центр забезпечення – військова частина, в якій діяльність речових служб видів Збройних Сил та оперативних командувань взагалі не прослідковується [32].

В той же час, відповідальність за кінцевий результат – стан речового забезпечення військ, покладається виключно на Центральне управління речового забезпечення.

2. Відсутність належних запасів речового майна, що значно ускладнило проведення хвиль часткової мобілізації визначених військових частин.

Вказане стало можливим внаслідок критично незадовільного фінансування потреб речового забезпечення Збройних Сил України та невиконання програм відновлення запасів речового майна протягом всього періоду існування Збройних Сил України.

Наявні в непорушних запасах предмети польового обмундирування та взуття систематично використовувались для забезпечення поточних потреб Збройних Сил України, а їх відновлення взагалі не здійснювалось.

На сьогодні цільової бюджетної програми з відновлення непорушних запасів речового майна в Міністерстві оборони України не існує, їх створення має здійснюватись за рахунок річного фінансового ресурсу виділеного за напрямком речового забезпечення, який задовольняє лише поточні потреби на рівні 35% та дозволяє організувати забезпечення військовослужбовців виключно польовим обмундируванням.

3. Недосконалість нормативно-правової бази.

У разі нагальної потреби, закупівля речового майна та спорядження для потреб Збройних Сил повинна здійснюватися безперешкодно по максимально спрощеній системі, з урахуванням наявного ресурсу предметів речового майна у виробників, постачальників [32].

Зазначена проблема речового забезпечення загострюється жорсткими фінансовими умовами, в яких здійснюється планування поставок речового

майно, низьким рівнем надійності підприємств-постачальників, великим часовим інтервалом між початком планування поставок і їх реальним здійсненням, як результат низьким рівнем забезпеченості військ.

Наростання труднощів в забезпеченні військ змушує військових економістів і фахівців тилу більш уважно підходити до організації речового забезпечення з позиції мінімізації витрат і своєчасності забезпечення.

На протязі останніх років, у зв'язку з нагальною потребою та відсутністю централізованих поставок, ряд військових частини Збройних Сил України проводили самостійні закупівлі спеціального спорядження [13].

В той же час, для Збройних Сил централізовано надійшло від промисловості (див. табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Забезпечення обмундируванням військовослужбовців ЗСУ

Назва	Одиниці виміру	Кількість
шоломи кевларові	тис. шт.	153,6
бронежилети	тис. к-т	179,1
білизна натільна, тепла	тис. к-т	961,2
черевики з в/б	тис. пар	997,9
куртка утеплена	тис. шт.	483,7
штани утеплені	тис. шт.	376,4
костюми літні польові	тис. к-т	813,0

Складено автором

Окрім цього, на озброєння надійшло й інше майно, що встановлене нормами забезпечення, а саме обмундирування, спеціальний одяг та спорядження [14].

Зазначений ресурс дозволив на 100% організувати забезпечення особового складу Збройних Сил польовим обмундируванням, взуттям та засобами індивідуального захисту в районі проведення Операції.

4. Існуючі норми та порядок забезпечення речовим майном не відповідали вимогам сьогодення.

В умовах інтенсивної експлуатації предмети польового обмундирування, взуття та спорядження не витримували встановлені терміни експлуатації,

порядок їх заміни не був нормативно врегульований.

Як приклад, можливо привести розміщення особового складу в польових умовах, забезпечення його засобами індивідуального бронезахисту та постільними предметами – подушками, матрацами, ковдрами. Передовий досвід іноземних держав та мобільних підрозділів спеціального призначення свідчив про те, що більш ефективним було б забезпечення особового складу для відпочинку індивідуальними одномісними наметами та спальними мішками з карематами. Вказаний метод дозволив зменшити обсяг наметів, постільної групи та навантаження на засоби перевезення матеріально-технічних засобів, а також забезпечив скритність розміщення таборів на місцевості.

З цією метою, першочергово Тилом Збройних Сил України було розроблено та введено в дію наказ Міністерства оборони України від [17], яким були затверджені Норми забезпечення спеціальним одягом та спорядженням для виконання спеціальних завдань військовослужбовців Збройних Сил України, що дало змогу забезпечувати підрозділи АТО та ООС засобами індивідуального бронезахисту, спеціальним одягом та спорядженням. Для вирішення зазначених проблем Міністерству оборони України надані права затверджувати норми забезпечення речовим майном [29].

Окрім цього, зміни також були внесені до статті 7. «Військова форма одягу і знаки розрізнення військовослужбовців» Закону України від 25.03.1992 № 2232-XII «Про військовий обов'язок і військову службу» [3] щодо надання права Міністерству оборони України розробляти та затверджувати:

«1) зразки військової форми одягу та загальні вимоги до знаків розрізнення військовослужбовців;

2) зразки спеціального одягу, взуття та спорядження військовослужбовців, засоби індивідуального захисту та інші предмети речового майна військовослужбовців;

3) правила носіння військової форми одягу та зразки знаків розрізнення»

[3].

Враховуючи практичний досвід останніх років, у тому числі пов'язаний з веденням бойових дій в зоні АТО та ООС, відпрацьовані та введені 31.03.2017 року в дію зміни до наказу Міністерства оборони України від 29 квітня 2016 року №232, в частині покращення речового забезпечення військовослужбовців задіяних до виконання бойових завдань, а саме [17-19]:

- костюм польовий літній видавати на 3 місяці *(було на 6 місяців)*;
- костюм спеціальний для танкістів та інших фахівців видавати на 6 місяців *(було на 12 місяців)*;
- комплект білизни для холодної пори року 2 комплекти на рік *(був 1 комплект на рік)*;
- ввести в норму №1 черевики з високими берцями зимові та літні *(були демісезонні)*.

Отже, продовжуємо розглядати основні проблемні питання речового забезпечення:

5) відсутні єдині *(уніфіковані)* загальнодержавні вимоги до предметів номенклатури речового забезпечення, матеріалів та технологій для їх виготовлення.

6) трудомісткість ведення обліку речового майна та надання звітних документів, вимагає внесення кардинальних змін в систему обліку, а саме впровадження електронного обліку та правового врегулювання обліку майна в районах ведення бойових дій.

В 2016 році, в рамках Трастового фонду НАТО з питань реформування систем логістики і стандартизації, розпочато пілотний проект, а саме: опрацювання автоматизованої системи управління обліком і рухом матеріально-технічних засобів з речового забезпечення, надання консультативно-дорадчої та технічної допомоги Україні з реформування системи логістики та стандартизації *(інформаційних систем, організаційних структур і процесів, підготовка особового складу)*, підвищення оперативності забезпечення Збройних Сил України матеріально-технічними засобами,

впровадження (*адаптації*) стандартів НАТО у Збройних Силах України [33].

Пріоритетними напрямки діяльності трастового фонду визначено:

- реалізація пілотного проекту направлено на впровадження автоматизованої системи управління складами та отримання позитивного ефекту в трансформації системи логістики відповідно до стандартів НАТО;
- вдосконалення системи управління складів (*структура, процеси, електронний облік*);
- покращення системи управління життєвим циклом озброєння і військової техніки та складських процесів;
- вдосконалення управління перевезеннями матеріально-технічних засобів.

Разом з цим, актуальним проблемним питанням у вищезазначеному напрямку лишається бюрократизований процес розробки, погодження вимог та технічних завдань на проведення робіт, а також низький рівень фінансування заходів Трастового фонду з боку НАТО, що затримує їх реалізацію.

7) неуккомплектованість штатних посад начальників речових служб військових частин на рівні 30-40 % від потреби.

В результаті скорочення набору спеціалістів за фаховим напрямком речового забезпечення у 2010 – 2019 роках виник дефіцит кадрів, що негативно відобразився на загальному стані речової служби. На посади начальників служб призначаються військовослужбовці не за фахом, що суттєву ускладнює процес речового забезпечення військ.

За досвідом АТО та ООС, успішність виконання покладених на службу завдань в значній мірі залежить від якості спеціальної підготовки посадових осіб речової служби всіх рівнів [34].

8. Стан лазне-прального обслуговування та забезпечення технічними засобами прання білизни та миття особового складу.

Стан лазне-прального обслуговування знаходився на незадовільному рівні. Негативно позначалась проблема відсутності фахівців для

обслуговування та експлуатації дезінфекційно-душових установок.

Так, основними завданнями лазне-прального обслуговування особового складу, який перебуває в польових умовах, є дотримання ним правил особистої гігієни, а саме своєчасного миття у лазні та прання білизни. Досвід бойових дій під час проведення АТО та ООС змусив переглянути порядок організації лазне-прального обслуговування частин та підрозділів, що виконують бойові завдання. За ініціативою Центрального управління речового забезпечення для миття особового складу невеликих підрозділів у 2015 році розроблено та у 2016 прийнято до постачання у Збройні Сили України малогабаритні автономні продуктивні установки – котли швидкісного нагріву води (*КШНВ*).

Для перспективного переоснащення частин Збройних Сил України новими зразками польових технічних засобів миття та прання на вітчизняних підприємствах національної економіки за впровадженням Тилу Збройних Сил України протягом 2014 розроблений, у 2015 році прийнятий на озброєння та з 2016 року поступає у війська новий, уніфікований для всіх ланок зразок мобільного лазне-прального комплексу. Новий зразок технічних засобів кодифікований за єдиною системою країн НАТО та складається з прального та лазневого модулів [31].

Умови ведення бойових дій та здійснення їх всебічного забезпечення вимагають постійного удосконалення організаційно-штатної структури речової служби, як органу управління, підвищення готовності й наближення її організаційної структури, оснащення та методів роботи до потреб воєнного часу.

То ж, можливо зробити висновок, що розвиток служб речового забезпечення очікувано ускладнює та збільшує обсяги покладених на неї завдань. Все це вимагає збільшення складу та можливостей сил і засобів речового забезпечення, дослідження найбільш ефективних способів їх використання. Проте, не дивлячись на кількісні й якісні зміни, що відбулися, принципові положення щодо речового забезпечення військ залишаються в

силі і в сучасних умовах. У своїй основі вони є частиною загальних принципів забезпечення військ під час проведення різного роду операцій.

На виконання вимог вищезгаданих Законів України, розроблено наказ Міністерства оборони України «Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України» від 29 квітня 2016 року № 232, яким встановлено Норми і впроваджено Інструкцію з забезпечення речовим майном військовослужбовців Збройних Сил України в мирний час і особливий період [17].

Нормами зазначеного наказу введено на забезпечення сучасне польове обмундирування та взуття в якості єдиного бойового комплекту (*далі – БСК, див. табл. ДОДАТОК А*) та сучасне екіпірування в якості бойового спеціального комплекту (*далі – БСК, див. табл. ДОДАТОК Б*).

До бойового єдиного комплекту входять 48 найменувань. Майже всі предмети комплекту вже надходять на забезпечення Збройних Сил. Тобто, речі розроблено, вони пройшли експериментальне використання у військах, конструктивно вдосконалені з урахуванням зауважень та побажань, що надійшли від користувачів, на них прописані технічні умови.

Друга норма, БСК налічує ще 36 позицій інвентарного речового майна. Базові БСК та БСК українського солдата складається з уніформи (*див. рис. 1 та рис. 2*), ДОДАТОК В [19].

Робота щодо вдосконалення військової форми продовжується. Зокрема змінені конструкції бронежилету та шолому кевларового «Каска 1М», костюму польового літнього та вітровологозахисного (*зимового*), польового взуття, кашкету польового. Надані пропозиції щодо заміни знаків розрізнення, складу та якості матеріалів, тканин, шкіри, текстилю тощо. Використання нових та технологічних матеріалів для виготовлення польового обмундирування надасть змогу більш комфортного та зручного носіння предметів речового майна.

Колір польового обмундирування та взуття змінено. Конструктивні особливості матеріалів для взуття дозволили створити зимовий, демісезонний

та літній варіанти черевиків з високими берцями. Змінилися шкарпетки, введені у норму трекінгові зимові та літні. Повністю замінені матеріали для виготовлення білизни натільної та теплої.

Комплект бойового одягу та спорядження, як складова комплексу бойового екіпірування, залишається однією з найважливіших складових індивідуального оснащення військовослужбовців та впливає на підвищення боєздатності і зменшення втрат серед особового складу під час виконання бойових завдань.

Удосконалення комплекту бойового одягу та спорядження потрібно здійснювати відповідно до повного оцінювання умов застосування і завдань, що стоять перед військовослужбовцем, із урахуванням усіх ризиків.

Тривалий період недостатнього фінансування Збройних Сил України став причиною того, що науково-дослідні (*дослідно-конструкторські*) роботи у сфері пов'язаній з концепцією «Солдат майбутнього» практично не проводились або ж існували виключно на папері.

Найбільше, чого вдалося досягнути вітчизняним компаніям та фірмам у цьому напрямі, є розробка окремих елементів такого роду систем.

На сьогодні, найбільші досягнення стосуються одного із елементів індивідуального оснащення військовослужбовця – комплекту бойового одягу та спорядження. Решта елементів, на початковому етапі.

В той же час, в ході розробки предметів бойового та спеціального одягу та спорядження не завжди були враховані вимоги інших елементів індивідуального оснащення: відсутність необхідних кріплень на шоломі кулезахисному для засобів управління, розвідки та спостереження, невідповідність підсумків розвантажувальної системи наявному озброєнню, низька функціональність конструкції індивідуальних рюкзаків, застосування матеріалів форми одягу та взуття без урахування сезонності тощо.

В Збройних Силах проводиться науково-дослідна робота, яка направлена на збільшення ефективності та живучості окремого солдата за допомогою сучасних технологій в екіпіруванні.

Дослідження розвитку та принципів побудови бойового екіпірування військовослужбовців Збройних Сил України та обґрунтування загальних технічних вимог проводяться шляхом аналізу науково-методичного матеріалу з питань оцінювання та прогнозування розвитку комплексу бойового екіпірування, порівняння існуючих варіантів вітчизняного виробництва з іноземними зразками, існуючого стану забезпечення підрозділів Збройних Сил України елементами комплексу бойового екіпірування (*озброєння, засобами індивідуального захисту, засобів зв'язку, елементами форми одягу*) та розробленням пропозицій щодо визначення обрису та обґрунтування вимог до комплексів бойового екіпірування військовослужбовців Збройних Сил України з урахуванням перспектив розвитку та діючих стандартів.

Бойове екіпірування військовослужбовця – сукупність предметів, що становлять спорядження військовослужбовця під час виконання бойових завдань.

Нажаль, на сьогоднішній день існують певні проблеми в процесі розробки комплексу бойового екіпірування військовослужбовця та на окремих рівнях функціонування системи речового забезпечення відзначаються різні недоліки.

РОЗДІЛ 3.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЧОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ ДОСВІДУ ІНШИХ КРАЇН

Перш ніж розглядати напрямки удосконалення системи речового забезпечення, необхідно визначитися з показниками ефективності її функціонування.

Функціонування будь якої динамічної системи, як правило може здійснюватись у різних умовах та з неоднаковою ефективністю. Для цього необхідно визначитись з показниками, які характеризують відповідність речового забезпечення Збройних Сил України своєму призначенню.

Функціонування системи речового забезпечення, в свою чергу, представляє собою складний процес, аналіз якого неможливий без вибору необхідних показників, які характеризують стан цього процесу.

Переважна більшість показників оцінки ефективності функціонування речового забезпечення ускладнює завдання вибору раціональних рішень. Тому, за основу було взято лише основні, що безпосередньо впливають на рівень забезпеченості військ речовим майном та основними видами техніки і рівень боєздатності військ [32].

Під узагальненням показників оцінки ефективності функціонування речового забезпечення слід розуміти цільову функцію, у відповідності з якою здійснюється певний вибір.

В сучасних умовах підходу до розвитку та реформування Збройних Сил України постає питання пріоритетності оцінки ефективності речового забезпечення – ефект і витрати.

Враховуючи сучасний стан економіки України, фінансування потреб Збройних Сил за всіма напрямками діяльності необхідно розглядати підхід до вирішення покладених завдань через дослідження можливостей підвищення ефективності речового забезпечення без підвищення витрат на їх утримання в

цілому за рахунок змін у речовому забезпеченні і організаційних заходах.

Раціональним необхідно вважати рівень, коли оперативний ефект від сполучення варіантів застосування сил і засобів речового забезпечення підвищується, а витрати на їх утримання залишаються без змін або зменшуються.

Теоретично обґрунтований раціональний варіант речового забезпечення ще не може бути основою для відпрацювання практичних рекомендацій, без урахування можливостей їх реалізації, в сучасних умовах і в майбутньому [29].

Ступінь відповідності речового забезпечення Збройних Сил своєму призначенню можливо визначити використовуючи показники, які визначені на основі експертного аналізу речового забезпечення Збройних Сил України.

Коротка характеристика показників (*критеріїв*) ефективності системи речового забезпечення: підсистема управління: ступінь оперативності прийняття рішення; підсистема речового забезпечення: забезпеченість запасами майна речової служби; підсистема підготовки фахівців: укомплектованість фахівцями; підсистема технічного (*по речовій службі*) забезпечення: оснащеність військ технічними засобами, сучасними зразками технічних засобів; ступінь розміщення замовлення на технічні засоби в промисловості в межах розрахункового періоду; підсистема застосування і контролю якості майна речової служби: ступінь задоволення військ в якісному майні речової служби; підсистема розробки і постановки на виробництво нових зразків: рівень фінансування; рівень реалізації; військово-технічний рівень розроблюваних технічних засобів; рівень розвитку науково-дослідної бази технічних засобів, майна речової служби; рівень фінансування закупівель сучасних технічних засобів, майна речової служби; підсистема експлуатації технічних засобів: рівень готовності військ за наявності технічно справних зразків; підсистема відновлення технічних засобів: забезпеченість військ справними технічними засобами; ступінь задоволення потреби військ у відновленні технічних засобів.

Після визначення показників, органами військового управління приймаються рішення про конкретизацію напрямків розвитку системи речового забезпечення і у виборі основних пріоритетів.

Пропонується до основних показників відповідності речового забезпечення, слід віднести: ефективність виконання завдань речового забезпечення Збройних Сил України; рівень фахової підготовки особового складу задіяного до речового забезпечення Збройних Сил України; рівень забезпеченості Збройних Сил України речовим майном; ефективність системи управління речовим забезпеченням Збройних Сил України ; ступінь оснащення військ сучасними технічними засобами; ступінь фінансування речового забезпечення Збройних Сил України; впровадження автоматизації в процеси речового забезпечення Збройних Сил України; ступінь укомплектованості частин і підрозділів речового забезпечення; ступінь відповідності встановлених запасів речового майна сучасним вимогам; рівень відповідності сил і засобів логістики завданням речового забезпечення Збройних Сил України; стан технічних засобів служби; оперативність речового забезпечення військ; розмежування повноважень щодо речового забезпечення між структурними підрозділами Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та видів Збройних Сил України; ефективність впровадження аутсорсингу у речове забезпечення військ; рівень розвитку інфраструктури Центрального управління речового забезпечення Тилу Збройних Сил України [37].

Для оцінки кількісних значень показників, що розглядаються, в роботі були використані статистичні і розрахункові дані та проведено експертне опитування Центрального управління речового забезпечення Тилу Збройних Сил України та фахівців речової служби командування Десантно-Штурмових військ Збройних Сил України. Узагальнені результати визначення значень часткових показників і оцінки ступеня відповідності речового забезпечення своєму призначенню наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Оцінка ступеня відповідності речового забезпечення

№ п/п	Зміст показників	Коефіцієнт важливості K_i^a (вага)	Значення	
			2017	2018
1	2	3	4	5
1.	Ефективність виконання завдань речового забезпечення Збройних Сил України	1,00	0,58	0,60
2.	Рівень фахової підготовки особового складу задіяного до організації і здійснення речового забезпечення Збройних Сил України	0,98	0,6	0,8
3.	Рівень забезпеченості частин та підрозділів Збройних Сил України речовим майном	0,82	0,62	0,68
4.	Ефективність системи управління речового забезпечення Збройних Сил України.	0,79	0,51	0,53
5.	Ступінь оснащення частин та підрозділів сучасними технічними засобами	0,78	0,61	0,65
6.	Ступінь фінансування речового забезпечення Збройних Сил України	0,72	0,35	0,45
7.	Впровадження автоматизації в процеси організації речового забезпечення частин та підрозділів Збройних Сил України	0,70	0,45	0,45
8.	Ступінь укомплектованості частин, підрозділів речового забезпечення	0,70	0,51	0,51
9.	Ступінь відповідності встановлених запасів речового майна сучасним вимогам	0,64	0,32	0,28
10.	Рівень відповідності сил і засобів підвозу завданням речового забезпечення частин та підрозділів Збройних Сил України	0,60	0,48	0,5
11.	Стан технічних засобів речової служби Збройних Сил України	0,59	0,46	0,43
12.	Оперативність речового забезпечення частин та підрозділів Збройних Сил України	0,57	0,58	0,59
13.	Розмежування повноважень між структурними підрозділами Міністерства оборони, ГШ Збройних Сил, видів Збройних Сил України щодо організації та здійснення речового забезпечення	0,50	0,25	0,28
14.	Ефективність впровадження аутсорсингу у речове забезпечення частин та підрозділів Збройних Сил України	0,40	0,40	0,40
15.	Рівень розвитку інфраструктури ЦУРЗ Тилу Збройних Сил України	0,40	0,32	0,40
	Рівень фінансування, млн. грн.		1699,7	2558,7

Складено автором за 32, результатами опитування фахівців ЦУ та речової служби ДСВ

При визначенні коефіцієнтів важливості (ваги) показників за основу

взято розрахунки, проведені фахівцями Центрального управління речового забезпечення Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України, узагальненого інтегрального показника на підставі методів багатовимірного порівняльного аналізу, що ґрунтуються на методах таксономії.

При проведенні аналізу ступеню відповідності речового забезпечення Збройних Сил України своєму призначенню за основу було взято узагальнені значення показників речового забезпечення військ відповідно до важливості (*ваги*) показників [33].

У якості показника ефективності речового забезпечення (W) використовуватимемо показник відповідності речового забезпечення своєму призначенню з врахуванням коефіцієнта важливості (*ваги*) відповідного показника (k_i^a) (див. табл. 4). Узагальнений показники відповідності речового забезпечення своєму призначенню розраховуємо за наступною формулою:

$$W = \frac{\sum_{i=1}^n (k_i^a \times W_i)}{i} \quad 1)$$

де: W – показник ефективності речового забезпечення;

k_i^a – коефіцієнт важливості (*ваги*) показника відповідності речового забезпечення частин та підрозділів своєму призначенню;

i – кількість показників відповідності речового забезпечення частин та підрозділів своєму призначенню.

За 2017 рік середній показник відповідності речового забезпечення своєму призначенню $W^{2017}=0,29$, за 2018 рік $W^{2018}=0,38$. Тобто відповідність речового забезпечення у 2018 році підвищилась на 9 %.

Враховуючи, що фактичний рівень фінансування на організацію речового забезпечення по відношенню до потреби у 2017 році складав 17 %, а у 2018 році – 35 %, можливо зробити висновок, що підвищення рівня фінансування в два рази призвело до підвищення ефективності речового забезпечення на 9 % [33].

При вивченні значень показників важливим є оцінка значення показника згідно таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Оцінка значення показника

№ п/п	Значення показника	Оцінка значення показника
1	$> 0,80 < 1,00$	Відповідає вимогам, потребує удосконалення
2	$> 0,60 < 0,80$	Задовільний, але потребує значних затрат сил і засобів, часу щодо підвищення рівня
3	$> 0,20 < 0,60$	Незадовільний, потребує негайного вжиття заходів щодо підвищення рівня та недопущення його переростання у критичний стан
4	$< 0,20$	Критичний стан. Недопустимий, через практичну неможливість відновлення

Складено автором

Враховуючи оцінку значення показника та їх важливість (*ваги*) слід зазначити, що важливість (*вага*) показника дозволяє визначити пріоритет показника та його вплив на речове забезпечення в цілому, а значення дозволяє реально проаналізувати та оцінити його стан, відповідно до критеріїв оцінки та визначити шляхи щодо приведення стану показника до оперативних, нормативних вимог та покращення (*удосконалення*) кількісно-якісного стану.

Виходячи з аналізу в незадовільному стані знаходяться наступні показники:

- ефективність управління системою речового забезпечення в наслідок недосконалості організаційно-штатної структури та автоматизації процесу управління та діяльності органів управління;

- впровадження автоматизації в процес організації речового забезпечення військ через невирішеність цього питання в цілому в системі всебічного забезпечення. Започатковані напрацювання не мають логічного і практичного завершення, насамперед через брак коштів та зневажливий підхід до зазначеного питання;

- рівень забезпеченості військ матеріальними засобами, в першу чергу речовим майном. Обмежене фінансування речового забезпечення Збройних

Сил України для потреб у матеріальних засобах, вихід речового майна за межі встановлених термінів зберігання змусили для забезпечення поточної потреби військ використовувати непорушні запаси;

– нормативно-правова база щодо утримання запасів речового майна потребує приведення їх до сучасних вимог у напрямі забезпеченні їх відповідності функціям і завданням військ, автономності їх дій. Невирішеними залишаються питання утримання та поновлення непорушних запасів речового майна;

– стан фінансування не дозволяє у повному обсязі виконувати, як оперативні (*бойові*) завдання, так і заходи життєдіяльності. Недофінансування потреб у речовому забезпеченні призводить до незабезпеченості Збройних Сил України;

– не проведено розмежування повноважень щодо речового забезпечення між структурними підрозділами Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України. Аналіз сумісної роботи структурних підрозділів Міністерства оборони (*Департаменту державних закупівель та постачання матеріальних ресурсів*) і Генерального штабу (*Центрального управління речового забезпечення Тилу Збройних Сил України*) свідчить про наявність дублювання функцій, відсутність чіткої вертикалі в управлінні речовим забезпеченням, стримування вирішення питань організації забезпечення, насамперед у напрямі управління процесом забезпечення;

– повільне впровадження нових технічних засобів та зразків до системи речового забезпечення, а також низький рівень автоматизації в управлінні технічними операціями;

– недостатньо розвинута інфраструктура центрів і баз речового забезпечення, фізичне та моральне старіння, незадовільний рівень екологічної та пожежної безпеки її об'єктів.

Створений порядок визначення потреби, закупівлі (*придбання*) та постачання речового майна збільшує кінцеві терміни постачання речового майна.

Інші показники – ефективність виконання завдань речовою службою, рівень фахової підготовки особового складу задіяного до речового забезпечення військ оцінюються як задовільно і потребують удосконалення окремих складових показників.

Проведеним аналізом узагальнених оцінок показників речового забезпечення найгірший стан склався за напрямом розмежування повноважень між структурними підрозділами Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил та видів Збройних Сил України в частині відсутності визначеного рівня повноважень і відповідальності за стан забезпечення військ та наявності встановлених запасів речового майна. Існуюча система речового забезпечення потребує кардинальної реорганізації.

Низький рівень стану забезпечення речовим майном діє деморалізуючи на військовослужбовців, які приймають участь в бойових операціях, та наносить шкоду боєготовності, боєздатності і їх злагожденості.

Проведений аналіз стану системи речового забезпечення Збройних Сил з досвіду проведення бойових дій та існуючих систем речового забезпечення провідних країн світу, вимагає негайного її реформування та удосконалення.

Для чого пропонується:

1. Створення збалансованої організаційно-штатної структури органів управління речовим забезпеченням з чіткою вертикаллю управління та відповідним рівнем повноважень і відповідальності за стан забезпечення військ та організацію управління процесами речового забезпечення Збройних Сил на стратегічному, оперативному, тактичному рівнях. Для забезпечення приймального контролю якості продукції та послуг матеріального забезпечення передбачити створення окремого Департаменту управління якістю Міністерства оборони України, підпорядкованого на рівні Заступника Міністра оборони України [11].

2. Запровадження у Збройних Силах України нових принципів забезпечення військовослужбовців речовим майном [16, 25], що дозволять:

– зменшити навантаження на бюджет;

- підвищити соціальний захист військовослужбовців, в частині гарантованих виплат та самостійного вибору необхідного майна;
- спростити порядок забезпечення речовим майном та ведення обліку;
- зменшити логістичні витрати на транспортування майна;
- звільнити необхідні складські площі для зберігання встановлених непорушних запасів;
- позбутися компенсаційних виплат за неодержане майно перед звільненими військовослужбовцями.

3. Відновлення цільової програми розробки комплексу бойового екіпірування військовослужбовця для досягнення найбільшої ефективності комплекту бойового одягу та спорядження (*далі – КБОС*) та оптимального поєднання тактико-технічних характеристик всіх складових комплекту індивідуального оснащення військовослужбовця [30].

В умовах мирного часу військовослужбовець проводить у військовому одязі від 80 до 100% свого службового часу. Комплект військової форми одягу потрібно розглядати як сукупність, що утворює систему життєзабезпечення «військовослужбовець – одяг – середовище проживання». Виходячи з цього має формуватися концепція форми одягу, визначатися напрямки її подальшого розвитку, подальша уніфікація на основі приладових методик, методів сертифікаційних випробувань елементів військового одягу.

Шляхи удосконалення КБОС військовослужбовців Збройних Сил України:

- замовлення науково-дослідним установам та підприємствам промисловості України розробки і виробництва КБОС, виходячи з розроблених вимог до його складових;
- закупівля імпортованих зразків елементів КБОС відомих виробників (*високої якості*);
- закупівля зразків вітчизняного виробництва, що відповідають сучасним вимогам і стандартам НАТО.

Спроможності вітчизняних виробників щодо розробки і виробництва

комплекту бойового одягу та спорядження є основою для постійного удосконалення засобів в напрямку підвищення їх здатності забезпечувати виконання завдань, надійності та комфортності. Процес удосконалення елементів бойового екіпірування повинен здійснюватися шляхом залучення до програми науково-дослідних установ, що оперативно реагують на всі зауваження і пропозиції щодо виявлених недоліків під час виконання завдань і розробляють нові вимоги для фірм-виробників.

Таким чином, реалізація розглянутих напрямків удосконалення комплекту бойового одягу та спорядження військовослужбовців в загальній системі удосконалення комплексів бойового екіпірування забезпечує значне розширення тактичних показників дій підрозділів Збройних Сил України, а також підвищення їх автономності і тактичної самостійності.

4. Запровадження автоматизації процесів речового забезпечення шляхом використання комп'ютерної техніки поєднаних в одній спільній мережі з відповідним програмним забезпеченням для прийняття обґрунтованих та оперативних рішень. Вказане дасть можливість перейти до повністю автоматизованої системи забезпечення від Департаменту матеріального забезпечення Міністерства оборони України до окремої військової частини, тим самим уникнувши довгострокових зборів періодичної інформації, складання та реалізації громіздких планів, доповідей і розрахунків [24].

5. Визначення бюджетних видатків за напрямком речового забезпечення захищеними та їх збільшення до рівня, що забезпечує розвиток системи речового забезпечення.

6. Розроблення Концепції розвитку системи речового забезпечення та її поетапне впровадження під єдиним керівництвом начальника Центрального управління речового забезпечення Збройних Сил України.

ВИСНОВКИ

Актуальність теми магістерської роботи обумовлюється вимогами Міністра оборони України про необхідність глибокого теоретичного обґрунтування питань підготовки науково-практичних рекомендацій по здійсненню речового забезпечення Збройних Сил України.

Науковою задачею даної роботи був пошук шляхів до підвищення ефективності речового забезпечення Збройних Сил України при організації і виконанні завдань речового забезпечення.

На сьогоднішній день значення речового забезпечення істотно зросло. При цьому, все частіше при розгляді проблематики його вдосконалення розглядаються питання застосування сучасних управлінських технологій для підвищення ефективності системи речового забезпечення військовослужбовців, що ефективно використовуються в цивільній сфері.

Щоб домогтися нового рівня в задоволенні потреб військовослужбовців, необхідно розробляти нові принципи речового забезпечення Збройних Сил у мирний і воєнний час, визначати напрями вдосконалення організаційно-штатної структури органів військового управління і організацій речової служби.

Основними напрямками удосконалення та розвитку системи речового забезпечення на сучасному етапі доцільно вважати:

1. Відповідність організаційної структури, складу, чисельності організацій і підрозділів системи речової служби до складу, чисельності та організаційної структури військ (сил), що забезпечуються.

2. Впровадження ефективних форм і способів логістики процесів речового забезпечення військ (сил) на основі аналізу досвіду іноземних армій і комерційних компаній – лідерів логістичного ринку. Пошук, адаптація та впровадження кращих практик в області логістики дозволяє істотно підвищити ефективність реалізації процесів речового забезпечення за рахунок використання зовнішніх компетенцій.

3. Застосування сучасних форм і способів управління рухом матеріальних потоків в загальній системі матеріально-технічного забезпечення військ (сил), автоматизація процесів управління.

4. Постійна готовність служби до забезпечення дій військ (сил), призначених для участі у відбитті агресії у військовому конфлікті, а також військових частин і підрозділів, задіяних у самостійних (*автономних*) діях, зокрема миротворчих операціях. Вдосконалення професійної підготовки військовослужбовців і працівників Збройних Сил України.

5. Стабільне та захищене фінансування напрямку речового забезпечення, у тому числі науково-дослідних розробок комплекту бойового одягу та спорядження.

Удосконалення речового забезпечення має об'єктивну закономірність. Мати сучасну армію без належного речового забезпечення є неприпустимим і неможливим. Сучасний солдат, навіть оснащений ефективною зброєю і технікою, не виконає покладених на нього завдань без належної екіпіровки і організованого постачання. Речове забезпечення військовослужбовців в сучасних умовах відіграє важливу роль і потребує постійного супроводження, удосконалення, пошуку нових шляхів і способів вирішення існуючих проблем з огляду на розроблені пропозиції.

Ефективність виконання поставлених завдань залежить від створення оптимальної системи речового забезпечення, що б не зазнавала суттєвих змін при переході з мирного на воєнний час і була б наближена до існуючих у збройних силах інших розвинутих країн. Вказане підтверджує необхідність внесення змін у самій системі речового забезпечення Збройних Сил України, що і повинно бути напрямками подальших невідкладних досліджень.

Отже, речове забезпечення є одним з основних напрямків діяльності системи тилового забезпечення військ. Від його стану прямо залежить бойова та мобілізаційна готовність військ. Крім того, речове забезпечення впливає на своєчасність виконання бойових завдань, повсякденне життя, побут та психологічний стан особового складу Збройних Сил України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Збройні Сили України». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
2. Закон України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14#Text>
3. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
4. Закон України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14#Text>
5. Закон України « Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>
6. Наказ Міністра оборони України від 23.08. 1996 № 85 «Про організацію індивідуального пошиття форменого обмундирування офіцерського складу Збройних Сил України».
7. Наказ Заступника Міністра оборони – Начальника тилу Збройних Сил України від 21.10. 1996 № 98 «Норми витрат матеріалів на індивідуальне пошиття предметів військового обмундирування».
8. Наказ Міністра оборони України від 16.07. 1997 № 300 «Положення про військове (корабельне) господарство Збройних Сил України».
9. Наказ Заступника Міністра оборони – Начальника тилу Збройних Сил України 40.12.2002 № 128 «Ростовки військового одягу, взуття та спорядження для особового складу Збройних Сил України».
10. Наказ Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 12.04.2010 № 55 «Про затвердження та введення в дію Табеля термінових донесень з питань оперативного та матеріально-технічного забезпечення військ (сил) на мирний час».
11. Наказ Начальника тилу Збройних Сил України від 23.08. 2012 № 160 «Про затвердження Керівництва по роботі об'єднаних центрів

забезпечення Тилу Збройних Сил України.

12. Наказ Міністерства оборони України від 10.10.2013 № 689 «Положення про облік та використання коштів спеціального фонду державного бюджету в Міністерстві оборони України».

13. Наказ Міністра оборони України від 19.08.2014 № 541 «Про прийняття на забезпечення Збройних Сил України бронежилетів».

14. Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань».

15. Наказ Міністра оборони України від 31.12.2014 № 943 «Про встановлення граничних термінів зберігання речового майна у Збройних Силах України».

16. Наказ Міністра оборони України від 12.01.2015 № 17 «Про затвердження Порядку списання військового майна у Збройних Силах України».

17. Наказ Міністра оборони України від 29.04. 2016 № 232 «Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних сил України».

18. Наказ Міністерства оборони України від 07.04.2017 № 124 «Про затвердження інструкції з діловодства у Збройних Сил України».

19. Наказ Міністерства оборони України від 17.08.2017 № 440 «Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у Збройних Силах України».

20. Постанова Верховної Ради України від 23.06.1995 № 243/95-ВР «Про затвердження Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі».

21. Постанова Кабінетів Міністрів України від 2.11. 1995 № 880 «Про затвердження Переліку військового майна, нестача або розкрадання якого відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до його вартості».

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 № 116 «Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання,

нестачі, знищення (псування) матеріальних засобів»

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 травня 2000 № 748 «Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах».

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 4.08.2000 № 1225 «Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах».

25. Постанова Кабінету Міністрів України прийняв пост від 16.03.2016 № 178 «Про затвердження Порядку виплати військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної спеціальної служби транспорту, Державної прикордонної служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації і Управління державної охорони грошової компенсації вартості за не отримане речове майно».

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 606 «Про затвердження Правил носіння військової форми одягу та знаків розрізнення військовослужбовцями Збройних Сил України та ліцеїстами військових ліцеїв».

27. Розпорядження начальника ЦУРЗ Збройних Сил України Тилу Збройних Сил України від 26.01.2006 № 328/3/18/202 «Про порядок вибракування, розпорювання(розбирання) і списання речового майна, порядок реалізації і використання ганчір'я».

28. Бюджетний кодекс України та Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407.

29. Вказівки Департаменту фінансів Міністерства оборони України від 17.03.2014 № 248/2/4/262 та Головного фінансово-економічного управління Генерального штабу Збройних Сил України від 19.03.2014 № 346/3/818 (зі змінами).

30. Розпорядження начальника Тилу Збройних Сил України від 19.05.2015 № 341\5\1\1490 «Що до речового забезпечення військовослужбовців призваних за мобілізацією».

31. Довідник спеціаліста служб тилу Міністерства оборони України від 29 січня 2015 року.

32. Розпорядження начальника Тилу Збройних Сил України від 25.05.2017 № 341\5\3\928 «Про порядок раціонального та економного використання речового майна, що вислужило встановлені терміни експлуатації (носіння) та підлягає переведенню в III категорії, а також подальшого використання отриманого після розпорювання ганчір'я (утилю)».

33. Тимчасові методичні рекомендації з організації прийому мобілізаційних ресурсів, які надходять на укомплектування військових організаційних структур.

34. Міністерства оборони України ЦУРЗ 2005-2006р. бюлетень № 20 «Речова служба Збройних Сил України : історія і сучасність» частина 3.

35. Симоненко Л.І., Забродська Т.М., Колеснік К.І. Реформи політики забезпечення Збройних сил України як пріоритет держави в системі національної безпеки. Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 23 червня 2021 року. – Житомир : Поліський національний університет, 2021, С.69-76.

36. Забродська Т. М., Колеснік К. І. Державна політика речового забезпечення військовослужбовців Збройних сил України. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2021, с. 124-126.

37. Колеснік К.І. Державне управління забезпечення речовим майном військовослужбовців Збройних сил України. Студентські наукові читання – 2021: Матеріали Міжфакультетської студентської науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2021» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. у 2 томах. Т. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2021. 288 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

НОРМА № 1 «Забезпечення предметами бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців Збройних Сил України (бойовий єдиний комплект)»

Назва предмета	Одиниці виміру	Кількість	Строк експлуатації (носіння), років						Номер примітки, що застосовується під час видачі	Інвентарне майно
			у мирний час			в особливий період				
			категорії військовослужбовців							
			1	2	3	4	1-4			
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Головні убори										
Кашкет польовий (кепі бойове)	шт.	2	2	4	Строк служби	3	2	1; 2; 5; 8	-	
Панама літня польова	шт.	1	2	4	-	-	2	1; 3; 8	-	
Шапка-феска (шапка-підшоломник)	шт.	1	5	5	Строк служби	5	1	1; 2; 8	-	
Шапка зимова	шт.	1	3	4	Строк служби	5	2	1; 2; 8	-	
Обмундирування										
Костюм літній польовий	к-т	2	2	3	1	3	2	1; 2; 5; 7; 8; 9; 11	-	
Штани костюма літнього польового	шт.	1	2	3	-	-	1	1; 8	-	
Костюм-утеплювач	к-т	1	2	3	Строк служби	5	2	1; 5; 8	-	
Костюм вітровологозахисний демісезонний	к-т	1	3	5	3	5	2	8	інв.	
Куртка вітровологозахисна зимова (куртка утеплена польова)	к-т	1	3	5	Строк служби	5	2	1; 2; 5; 8; 10	-	
Штани вітровологозахисні зимові (штани утеплені польові)	к-т	1	3	5	Строк служби	5	2	1; 5; 8; 10	-	
Сорочка-поло	шт.	2	2	2	Строк служби	-	-		-	
Сорочка бойова	шт.	2	3	5	1	-	2	1; 7; 8	-	
Рукавички демісезонні	пара	1	2	3	Строк служби	5	1	1; 8	-	
Рукавички зимові	пара	1	2	3	Строк служби	5	1	1; 2; 8	-	

Шарф-труба літній	шт.	1	3	5	-	-	2	1; 8	-
Шарф-труба зимовий	шт.	1	3	5	Строк служби	5	2	1; 8	-
Білизна									
Фуфайка (з короткими рукавами)	шт.	2	1	2	1	3	1	2; 7	-
Труси	шт.	2	1	2	1	3	1	7	-
Білизна натільна демісезонна	к-т	2	1	2	1	3	1	7	-
Білизна для холодної погоди (сорочка зимова та кальсони зимові)	к-т	2	2	3	Строк служби	2	2	1; 2; 7	-
Шкарпетки літні (трекінгові)	пара	6	1	2	1	3	1	7	-
Шкарпетки зимові (трекінгові)	пара	3	1	2	1	3	1	7	-
Взуття									
Черевики високими берцями демісезонні	пара	1	3	5	Строк служби	3	2	1; 2; 6; 8	-
Черевики високими берцями літні	пара	1	3	5	Строк служби	3	2	1; 6; 8	-
Черевики високими берцями зимові	пара	1	3	5	Строк служби	3	2	1; 6; 8	-
Капці казармені	пара	1	3	5	Строк служби	5	2	1; 8; 12	-
Бахіли утеплені	пара	1	5	5	5	5	2	1; 3; 8; 12	інв.
Чоботи гумові	пара	1	3	3	3	3	2	3	інв.
Спорядження									
Рукавички тактичні	пара	1	2	4	-	-	2	1; 3; 8	-
Беруші спеціальні індивідуальні	к-т	1	3	5	Строк служби	5	2	3; 8; 12	-
Ремінь брючний	шт.	1	3	5	Строк служби	5	2	1; 2; 8	-
Сумка транспортна індивідуальна	шт.	1	5	5	-	5	4	1; 8	-
Сумка-підсумок для предметів особистої гігієни	шт.	1	5	5	5	5	4	3	інв.
Модульна всесезонна спальна система (мішок спальний)	к-т	1	5	5	5	5	2	3	інв.
Килим спальний польовий ізоляційний	шт.	1	5	5	5	5	2	3; 4	інв.

Сидіння польове ізоляційне	шт.	1	2	3	3	1	1	3; 12	інв.
Чохол для фляги індивідуальний польовий	шт.	1	5	5	5	5	4		інв.
Казанок індивідуальний польовий	шт.	1	6	6	6	6	4	3	інв.
Фляга індивідуальна польова	шт.	1	2	2	2	2	2		інв.
Столовий набір індивідуальний польовий	к-т	1	7	7	7	7	4	3	інв.
Кухоль індивідуальний складаний	шт.	1	7	7	7	7	4	3	інв.
Ніж індивідуальний табірний	шт.	1	7	7	7	7	4		інв.
Ліхтарик польовий індивідуальний	шт.	1	5	7	5	7	2		інв.
Чохол для шолома балістичного	шт.	3	3	5	3	5	2	2	інв.
Чохол для захисного балістичного модульного жилета	шт.	1	3	5	3	5	2	2	інв.
Засоби індивідуального захисту									
Окуляри захисні балістичні	к-т	1	5	5	5	5	2	2; 3	інв.
Шолом балістичний	шт.	1	5	5	5	5	2	2	інв.
Бронежилет модульний захисний балістичний	к-т	1	5	5	5	5	2	2	інв.

ДОДАТОК Б

НОРМА № 2 «Забезпечення предметами бойового обмундирування та екіпірування військовослужбовців Збройних Сил України (бойовий спеціальний комплект)»

№ з/п	Назва предмета	Одиниці виміру	Кількість	Строк експлуатації (носіння), років	
				у мирний час	в особливий період
1	2	3	4	5	6
Обмундирування					
1	Маска спеціальна	шт.	1	2	1
2	Балаклава	шт.	2	2	1
3	Костюм спеціальний літній	к-т	1	2	1
4	Костюм спеціальний зимовий	к-т	1	2	1
5	Костюм маскувальний спеціальний	к-т	1	2	1
6	Індивідуальний маскувальний комплект	к-т	1	2	1
7	Шарф-сітка маскувальний	шт.	4	2	1
8	Костюм маскувальний зимовий	к-т	1	2	1
Взуття					
9	Черевики спеціальні	пар	1	2	1
Спорядження					
10	Окуляри-маска захисні балістичні	к-т	1	5	3
11	Рукавички захисні	пар	1	2	1
12	Сітка протимоскітна	шт.	1	3	1
13	Полог протимоскітний	шт.	1	3	1
14	Налокітники тактичні бойові	к-т	1	5	3
15	Наколінники тактичні бойові	к-т	1	5	3
16	Навушники спеціальні	шт.	1	5	3
17	Ремінь розвантажувальний тактичний захисний	шт.	1	5	3
18	Сумка-укладка медична	шт.	1	5	3
19	Сумка-підсумок транспортна бойова	шт.	1	5	3
20	Підсумок транспортний бойовий універсальний	шт.	1	5	3
21	Сумка-підсумок розкладна універсальна	шт.	1	5	3
22	Сумка-підсумок адміністративна	шт.	1	5	3
23	Рюкзак бойовий індивідуальний	шт.	1	5	3
24	Гідросистема для питної води	шт.	1	2	1
25	Чохол до гідросистеми для питної води	шт.	1	5	3
26	Карабін з муфтою	шт.	2	5	2
27	Тент універсальний польовий	шт.	1	5	2
28	Пальник індивідуальний польовий	к-т	1	4	1
29	Сумка-підсумок бойова-В	шт.	1	5	3

30	Сумка-підсумок бойова-С	шт.	4	5	3
31	Сумка-підсумок бойова-Г	шт.	1	5	3
32	Сумка-підсумок бойова-А	шт.	3	5	3
33	Сумка-підсумок бойова-К	шт.	4	5	3
34	Кобура пістолетна універсальна	шт.	1	5	3
35	Сумка-підсумок бойова-П	шт.	1	5	3
36	Сумка-підсумок бойова-Р	шт.	1	5	3

Рис.1

Рис.2